

ภาพเทพสโมสร. จาก : <http://www.sac.or.th>. ออนไลน์ สืบค้นวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑.

อินทาทิราชสักกระบูชาอูรังคราตุ ณ ภูกำพำ (เทพสโมสร)

แต่นั้น พระยาอินทาทิราช ทั้งวิสุกัมมเทวบุตร ให้บอก **อาสา**¹ เตินเทวดาดกแต่ง จงลงมาสักกระบูชาอูรังคราตุพระพุทเจ้า ที่ภูกำพำอันอยู่ในเมืองสีโคตโมนั้นแล วิสุกัมมเทวบุตรจึง **ทัน**² เทวบุตรเทวดาทั้งหลาย ฟุ้งมีชื่อนามตามตระกูลวงสาแลเทวบุตรเทวดาฟุ้งมีชื่อปปรากด มาโหมกันแล้วคาดให้ถือ **เคื่องอุปฏฐากสักกระบูชา**

จตุรังคเทวบุตรทั้ง ๔ มีประริวาน ๒/๒๓/๒ (โท) พัน ๑ เป่าหอยสังฆหอรไปก่อน

ถัดนั้น เทวดา (พัน) ตนหนึ่ง ถือ **ช่อ (ทุง)**

เทวดาพันตน ถือ **ดอกไม้สังกา**

เทวดาพันตน ถือ **ดอกโขมุด (โกมุด)**

เทวดาพันตน ถือ **ดอกกุสมพ**

ถัก (ถัด) นั้น เทวดาสีสิบตน ถือ **พานตะวัน (ทานตะวัน)**

เทวดาสีสิบตน ถือ **เสตตลัด**³

เทวดาสีสิบตน ถือ **วี**⁴ แกว่ง

เทวดาสีสิบตน ถือ **จามมร**

คัน (ครัน) เคื่องทั้งหลายฟุ้งนี้ ฮอดภูกำพำแล้วจึงเข้าถวายเจ้า (อินทา) แล้วให้บุผลา (บุปผา) เทวบุตรเอาไปอยายบูชาชูด้านเสมิ (เสมอ) กัน

ถัดนั้น เทวดา ๕ ฮ้อย (๔ ฮ้อย) ตน ถือ **ประทีปคำ**

สี่ฮ้อยตน ถือ **ขันเงินใส่เทียนคำ**

เทวดาสี่ฮ้อยตน ถือ **ขันนากใส่เทียนคำ**

เทวดาสี่ฮ้อยตน ถือ **ขันคำใส่เทียนคำ**

เทวดาสี่ฮ้อยตน ถือ **ขันคำใส่ประทุบคำ**

เทวดาสี่ฮ้อยตน ถือ **ขันคำใส่ข้าวตอก**

คันว่า เคื่องทั้งมวรฟุ้งนี้ฮอดภูกำพำแล้ว จึงเข้าไปถวายเจาแล้ว ให้ **อัคคิงตะหุกุดตเทวบุตร** เอาไปอยายบูชาชูด้านเสมิ (เสมอ) กัน

๒/๒๔/๑ ถัดนั้น เทวดา ๔ สิบตน ถือ **โคมไฟยอง**⁵

ถัดนั้น **วัสสวลาหกเทวบุตร** มีประริวานพันหนึ่ง ถือ **หางยุงคำ**

นระคันธัพพะเทวบุตร มีประริวานพันหนึ่ง ถือ **เคื่องเสบ**⁶ (ดนตรี)

1 อาชญา-ผู้ปวิวรรต

2 หมายถึง เจริญ, เรียกให้มาพบ

3 เสวตถัตถ-ผู้ปวิวรรต

4 หมายถึง เครื่องโบทหรือพัดเรียก วิ สานด้วยดอกไม้ไม้ไผ่ ใบตาล หรือใบลาน

5 ยอง หมายถึง ปุยนุ่น, ปุยฝ้าย แต่ผู้ปวิวรรตว่าน่าจะเป็น หย่อง หมายถึงเครื่องสานชนิดหนึ่งสานด้วยไม้ไผ่ สำหรับใส่เครื่องสักการะบูชา
สังศักดิ์สิทธิ์

ปัญญาสิกขเทวบุตร มีประริวานพันนึ่ง ถือ พินคำ⁷
อังกุ (อังกูร) เทวบุตร มีประริวานพันนึ่ง ให้อบมือ (บุชา)

ถัดนััน สุมิตตเทวบุตร ถือน้ำเต้าแก้วมณีฝาทับคำประดับแก้วตึนคำ
สุระระเทวบุตร ถือขันคำใส่อุปห่ง (เหมมึยง) แก้ว
ปะวาระภาภาสัจจารีเทวบุตร ถือ ขันแก้วบอรกต⁸ เคื่องขันหมาก (กระ) บอปปูน ซองพู ถ้วย
หมากมิดด้าแก้ววิซชเก็ด (เพชร) ทัังมวร มี หมากสอม⁹ พูว์นคำบู้หึยวเท่าห้าพันวัสสา
ขันซุมนี้ นางสุซาดา แต่ง

ถัดนััน อุทธเทวบุตร ถือน้ำเต้าแก้วเขิวฝาทับคำตึนแก้วลาย
สุภัทธิระเทวบุตร ถือขันคำใส่อุปเหมมึยงแก้วผลิก (ผลิก)
สุปตติถิตเทวบุตร ถือขันแก้วพิฑูร (ไพฑูรย์) เคื่องขันหมากแก้ว ๒/๒๔/๒ (เทว) มหานิล มีหมากสอม
พลูคำบู้หึยวเท่าห้าพันวัสสา
ขันซุม¹⁰ ๓/๑/๑ นี้ นางสุจิตตา แต่งแล

(ถัดนััน) โธทะนะคะเทวบุตร ถือน้ำเต้าตั้งขันคำประดับแก้ว
อุซุกะเทวบุตร ถือขันคำใส่อุปเหมมึยงคำ
สุเทพพบุตร ถือขันคำเคื่องขันหมากแก้วผลิก มีหมากสอมพลูคำบู้หึยวเท่าห้าพันวัสสา
คัน (ขัน) ซุมนี้ นางสุนันทา แต่ง

ถัดนััน มัณชกเทวบุตร ถือน้ำเต้าแก้ววัน (ววรรณ) คำตั้งขันเงิน
อรุระเทวบุตร ถือขันคำใส่อุปเหมมึยงคำประดับแก้วมุกดาแล
มัตถกณทลีเทวบุตร ถือขันคำเคื่องขันหมากคำลวดทัังมวร มีหมากสอมพลูคำบู้หึยวเท่า ๕ พันวัส
สาแล
ขันซุมนี้ นางสุธัมมา แต่งแล

(ถัดนััน) จตุรงค์วาระมะเทวบุตรสี่ตึน ถือสี่คันไซ (ขรรคไชยศรี) ด้าแก้ววัชชิระเพ็ดฝักคำ แห่ซ่อง
หน้า¹¹

ถัดนััน จตุรงค์วาระมะเทวบุตรสี่ตึน ถือดาบด้าแก้วมรดกฝักคำ แห่ ๓/๑/๒ (ร) ข้างขวา
จตุรงค์วาระมะเทวบุตร ๔ ตึน ถือ ดาบด้ามแก้วพิฑูร¹² ฝักคำ แห่ข้างซ้าย

6 เครื่องเสพ-เครื่องเล่นดนตรี-ผู้ปวิวรรต

7 พินคำ-ผู้ปวิวรรต

8 ขันแก้วมรดก-ผู้ปวิวรรต

9 ซอม หมายถึง ซ่อ ซ่อใบ-ผู้ปวิวรรต

10 จบผูกที่ ๒

11 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) กล่าวว่า “มีตราบข้างพระชาอินทร์” หน้า ๑๖๘.

ถัดนั้น จตุรงค์วามะเทวบุตรสี่ตน ถือดาบดำแก้วผลึกฝักคำ แห่งหลัง
อินทจิตติเทวบุตร ถือแส้แก้ววชิระพัท (เพชร) จัดเดิน

ถัดนั้น มาตริเทวบุตร ถือ สายขนัน¹³ ม้าอาชาไนย พละทุปรต¹⁴

ถัดนั้น อนุมาเทวบุตร ถือ ประค้อไซ¹⁵ เก้าพันทางอยู่กำหน้า

ถัดนั้น สังคสารัตถิเทวบุตร อยู่หาง ราชรถ¹⁶ ถือประค้อไซเจ็ดหางกวัดแกว่ง
สุปิยะเทวบุตร ถือชั้นคำใส่โขน้ำอบ
มะภารีเทวบุตร¹⁷ ถือ ชั้นคำใส่ข้ายดอกมาลีเทต¹⁸

พระยา (อินทา) ออก มือขวาถือดอกมาลีลงคำ สิบห้าดอก
นางโรหิณี ถือชั้นแก้วมหานิลใส่เทียนคำ
นางสารวัตติเกสี ถือชั้นคำใส่ประทุบคำ
นางปะติบุผา ถือชั้นคำใส่ดอกพรหมกา
นางคันทราวตี ๓/๒/๑ ถือชั้นคำใส่กวต (ขวด) จันคำ
นางสุชาดาราชาภัลยา ถือดอกบัวคำสิบห้าดอก
นางสุจิตตาราชาภัลยา ถือดอกนิลบลสิบห้าดอก
นางสุธัมมาราชาภัลยา ถือดอกจักรฮ้อยห้าสิบดอก

ถัดนั้น นางเทวดาทั้งหลาย ๓ แสน ถือ ช่อทุง¹⁹ เทียนดอกไม้ตามใจมัก

ถัดนั้น นางเทวบุตรเทวดา ชุมโถงแลใช้ช่วงฝูงนี้ ๓ แสนตน ถือทวนดอกไม้กางของต่างฮ่มกั้ง
เทวบุตรเทวดาทั้งหลาย ก็โฮมทั่วทั้งมวร

ถัดนั้น เทวดาทั้งหลาย แสน ๑ ถือเทียน แสน ๑ ถือทุง แสน ๑ ถือดอกไม้

12 พิฑูรย์-ผู้ปริวรรต

13 บังเหียน-ผู้ปริวรรต

14 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) กล่าวว่า ถัดนั้น “มาตริเทวบุตร และอนุมาเทวบุตร นังคสารถิ แบนราชรถประค้อไซ” หน้า ๑๖๕.

15 ประค้อไซ, ประค้อชัย คือ ธงชัย, ธงนำทัพ-ผู้ปริวรรต

16 ราชรถ-ผู้ปริวรรต

17 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า มาตริเทวบุตร

18 ดอกมาลีเทศ-ผู้ปริวรรต

19 หมายถึง ธง

ถัดนั้น พระยาทั้ง ๔ ถือ ลักคังคำ (ระฆังคำ) มีประริวานแสน ๑ ถือช่อทุ่ง เทียน ดอกไม้ แห่กำข้าว

ถัดนั้น สุริยเทวบุตร จันทเทวบุตร มือซ้ายถือนดอกชะเอมเทศ มือขวาถือนหอยสังข์ มีประริวานแสน ๑ ถือช่อทุ่งเทียนดอกไม้ แห่กำข้าว

ถัดนั้น เทวบุตร ๓ แสน ก็ถือนทุ่งเทียน ตามคำมั่ง มือบ²⁰ หลังทั้งมวร

วิสุกัมมเทวบุตร ตกแต่ง ๓/๒/๒ (รา) ไว้แล้ว จึงให้สี่สุนันทเทวบุตรแลสิมหามายาเทวบุตรแลวิสาขาเทวบุตร มีประริวานแสน ๑ ลงมาชำระกวาดแผ้ว ไช้ปักตูอุปมุงไว้ก่อน

วิสุกัมมเทวบุตร มือซ้ายถือนดอกบัว มือขวาถือนมิตควัดคำด้าแก้วมรดกยาว ๙ วา
ธัมมกถิกเทวบุตร มือซ้ายถือนดอกบัวคำ มือขวาถือนกวัดแก้ว (ขวดแก้ว) น้ำมันทิบ²¹ ลงมาฮอดฎุกำฟ้า ยาม
ตุตตั้ง²² เมื่อค่ำ

วิสุกัมมเทวบุตร ขาบไหวเวียนเมื่อขวา ๓ ฮอบ จึงควัดดินสุก เบื้องตวันออกเวียนเมื่อขวาไว้ แล้วจึง
กล่าวคาถา มังคะละโลก ว่า “พุทธะ มังคะลัง โลเก” ดังนี้

แล้วจึงควัด สูปพระยาติโคตรบูรขี้ม้าพะละหก

สูปพระยาสุวัณณภิงคละขี้ม้าไปอากาศ

ควัดสูป ๒ อันนี้ก่อนแล้ว ธัมมกถิกเทวบุตร เหยียร²³ น้ำมันทิบ ให้สี่สุนันทะแลสิมหามะยาเทวบุตรแล
วิสาขาเทวบุตร เทลวด

๓/๓/๑ แล้วจึงควัด สูปพระยาจุลลณีพรหมทัตขี้ช้าง ราชบุตรขี้ม้า

สูปเสนาอามาส ประริวานลายดอกไม้เจือกัน ไว้ด้านวันออก

ก็ควัด สูปพระยาอินทปฏิฐนครขี้ช้าง น้องพระยาขี้ม้า

สูปเสนาอามาส ประริวานลายดอกไม้ เจือ²⁴ กัน ไว้ด้านใต้

ควัด สูปพระยาคำแดง ขี้ช้าง เสนาอามาสขี้ม้า ประริวานลายดอกไม้เจือกัน ไว้ด้านตะวันตก

ควัด สูปพระยानันทเสนขี้ช้าง น้องพระยาขี้ม้า สูปเสนาอามาสประริวานลายดอกไม้เจือกัน ไว้
ด้านเหนือ

ควัด สูปพระยาติโคตรบูรแลพระยาสุวัณณภิงคละ²⁵ นั้นควัดไว้ชูด้านกำ้าเท็ง

จึงควัด สูปสี่สุนันทะแลสิมหามะยาแลวิสาขาเทวบุตร อยู่อยู่ยไว้ชูด้านแล้ว

วิสุกัมมเทวบุตร จึงเข้าไปในอุปมุง

ควัด (สูป) พระยาอินทาทิราส²⁶ ปั้นหน้าเมื่อเหนือ มือขวาถือนดอกมะลิสงคำ มือซ้ายถือนวี

20 หมอบ, หมอบ-ผู้ปวิวรรต

21 น้ำมันทิบ-ผู้ปวิวรรต

22 หมายถึง เวลาเริ่มต้นของกลางวันและเวลากลางคืน, ในที่นี้หมายถึงเวลาเริ่มต้นของกลางคืน

23 เหยียน, เหย่น, เห่ง หมายถึง หยาดน้ำ, เทน้ำ, รดน้ำ-ผู้ปวิวรรต

24 หมายถึง ปน, ระคน, คละ

25 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) มีเพียงพระยาสุวัณณภิงคาร หน้า ๑๓๐.

สупนางสุชาดา มือขวาถือดอกบัวคำ
สуп๓/๓/๒ (ริ) นางสุจิตตา มือขวานบ มือซ้ายถือดอกมณฑริก
สупนางสุนันทามือซ้ายนบ มือขวาถือดอกนิลลบล
สупสุธัมมามือขวานบ มือซ้ายถือดอกจิงกร
จิงควัด **สупนางโรหิณี** มือขวาถือขันแก้วมหานิล มือซ้ายนบ
สупนางสารวัตติเกสิแลนางปฎิบุผา นางคันธารวดี มือขวาถือขันคำมือซ้ายนบ
สупฝูงนี้ ไว้ด้านวันออกทั้งมวรแล²⁷

สุปวิสุกัสมเทวบุตร มือขวานบ มือซ้ายถือมิตควัด
สุปธัมมกถิกเทวบุตร มือซ้ายนบมือขวาถือขวดน้ำมันทิบ
สุปสุนันทะ สิมหามายา วิสาขาเทวบุตร ยอมือนบนำกันไว้ด้านใต้

จิงควัดสุปพระยาสุวัณณภิงคละ พระยาคำแดง จุงแขนกัน
สุปพระยาจุลลณีพรหมทัต พระยาอินทปัตนคร จุงแขนกัน
สุปพระยาตีโคตรบูร พระยานันทเสน จุงแขนกัน ป็นหน้าไปเบื้องตวันตก
สупนางสิรัตตะนะเทวีไปช่องทางา เหลียวหลังคิน
สุปพระยาตีโคตรบูร นำนางอ่วยหน้าสู่วันออก²⁸

จิง ๓/๔/๑ ควัด**สุปมหากัสสปะ** มือซ้ายถือไม้เท้า มือขวาแบไว้
สุปอรหันตาเจ้า ๕ ฮ้อยตน พาย²⁹ บาสยอมือนบ
ฝูงนี้ไว้ทั้งทั้งมวร
พระยาทั้งหก อยู่ด้านตาเวินตก ด้านเหนือ

จิงควัด**สุปอินทจิตตะเทวบุตร**
สุปมาละตะลีเทวบุตร
สุปอนุมาเทวบุตร
สупนางคัจจสารัตถิเทวบุตร

ถัดนั้น **สุปปัญจสิกขะเทวบุตร**
สุปอุงคูละ (อังกูร) เทวบุตร
สุปนรคันทาทถเทวบุตร
สุปวัสสะระหะกะเทวบุตร

26 พระยาอินทราชา-ผู้ปริวรรต

27 หลายตำนานบอกว่างค์อินทร์มีราชา อยู่ ๔ องค์ ชื่อว่า สุธรรมมา สุจิตรา สุนันทา และสุชาดา แต่ในใบลานอุรังคธาตุ พบ ๘ องค์ ได้แก่ นางสุชาดา, นางสุจิตตา, นางสุนันทา, นางสุธัมมา, นางโรหิณี, นางสารวัตติเกสิ, นางปฎิบุผา และ นางคันธารวดี

28 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่าทาง ตะวันตก หน้า ๑๓๑.

29 สะพาย-ผู้ปริวรรต

ถัดนั้น **สุปสุริยะเทวบุตร**
สุปมาภาลีเทวบุตรแล้ว

จึงควัดสุปเทวบุตรทั้งหลาย ผุง **ปรากฏ**³⁰ ถือเคื่องอุปปฏิฐาก มีบุปผาเทวบุตร อักคีหุตตเทวบุตร เป็น
เค้าแล สุปเทวบุตรผุงมีชื่อตามกระกุลวงสานั้นทั้งมวร แล้วจึงควัดเป็น **दान**³¹ ขึ้นไว้

จึงควัด **สุปพระยาจตุโลกกระบาน**³²
สุปสุริยะเทวบุตรแลจันทเทวบุตรแล
สุปนางเทวดาทั้งหลาย นบนำกันด้วยลำดับหั้นแล

เดือน ๑๒ เพิง (เพ็ง,เพ็ญ) วัน ๓ ยามตุดตั้ง เมื่อ ๓/๔/๒ (ริ) คำ วิสุกัมมเทวบุตร ฮอดฎุกำฟ้าได้ควัดลาย
สุปทั้งหลาย **กองเด็ก** (กลองเด็ก/ตีกลองตี) ก็แล้วบรรวรหั้นแล

ยามนั้น จตุรงค์เทวบุตรทั้งหลาย เป่าหอยสังฆมาฮอดฎุกำฟ้า อินทาทิราสลงมายังที่แคมน้ำ**ธนนท์**
ก้ำดาววันออก วิสุกัมมเทวบุตรก็ฮับ**ดอกกลีวงคำ (มะลิคำ?)** นำอินทาทิราสแลนางทั้งหลาย ก็พ้อมกัน (กับ)
อินทราชเข้าแทบไก่อแลกัมเข้า **อาสสนาทิบ**³³ ก็เกิดมีแล ไหว้นบพ้อมกันงามยิ่งนัก

ถัดนั้น เทพบุตร เทวดาทั้งหลาย ก็ไหว้นบพ้อมกันดังเดียวแล พระยา (อินทา) สรัฎฐิตแล้ว เทวบุตร
เทวดาทั้งหลาย ก็เข้าไปถวายเคื่องสักกระบูชาด้วยลำดับ อินทาทิราสเจ้าแล้ว ให้**อักคีหุตตะแลบุปผาเทวบุตร**
นำไปอยายทั้ง ๔ ด้าน ให้เสมิ (เสมอ) กัน

วิสุกัมมเทวบุตร ก็เข้าไปในอุปมุง แล้วไขอุปมุงอุรังคราสไว้ พระยาอินทาเข้าไป นางทั้งหลายก็เข้าไป
นำ เทวบุตร **ซุม**³⁴ ถือเคื่องอุปปฏิฐาก ๓/๕/๑ ก็เข้าไปนำ
จตุรงค์เทวบุตรผุง ถือสีคันไชย (ขรรค์ไชยศรี) อยู่ปักตูไว้แลด้านแลตน
จตุรงค์เทวบุตรทั้งหลาย ถือดาบเวียนอุปมุงไว้
อินทจิตตะเทวบุตร ถือเส้แก้ววะชิระเพ็ด จัดเต็นเทวบุตรเทวดาทั้งหลายชูด้่าน
นระคันทััพพเทวบุตรทั้งหลาย ก็พ้อมกันเสบ (ประโคมดนตรี)
ปัญจสิกขาเทวบุตร ติดพัน (พิณ) คำนำแล

พระยาอินทา ก็อยู่ดูฝาด้านวันออก จึงเห็นสุปตนแลสุปนางทั้งหลาย แล้วแลแย้มหัว นางทั้งหลายก็
แย้มหัวนำ เทวบุตรทั้งหลาย ก็ตั้งชั้นหมาก น้ำเต้า เคื่องอุปปฏิฐากลำดับกัน พระยาอินทาเจาะ (จบ) ใส่หัว แล้ว

30 ปรากฏ-ผู้ปริวรรต

31 สลักदान-ผู้ปริวรรต

32 จตุโลกบาล-ผู้ปริวรรต

33 อาสนะทิพย์-ผู้ปริวรรต

34 ซุม หมายถึง หมู, เหล่า

จึงเอาเขียน (เทียน) ดอมนางโรหิณี ให้เอา **ประทุบ**³⁵ ดอมนางสารวัตติเกสี เจาะไว้เอาดอกไม้ดอมนางปฏิบุปผา บูชาเคื่องผึ้งนี้ตั้งไว้เท่าห้าพันวัสสาแล

จึงเอา กวด (ขวด) จัน³⁶ ดอมนางคันทราวดี หดสงอุรังคธาตแลหับไว้ตั้งเก่า

เอา โอน้ำอบดอมสุปิยะเทวบุตร ๓/๕/๒ (ร) หดสงอุปก้านอก

จึงเอา ข่ายดอกมณีเทต (มะลิเทต) ดอมมาภาริเทวบุตร ปกอุรังคธาตแล้วปกใส่หัว ๗ ที่ นางทั้งหลาย เจาะนำด้วยลำดับ

พระยาอินทา จึงให้นางสุธัมมะ **อยาย**³⁷ ดอกจิงกร (จิงกร/จิงกลณี) ฮ้อยห้าสิบดอก ใส่คู่แจให้เสมิ (เสมอ) กันแล

อธิปายย คั้นว่าอายยบแม่่น (ไม่ถูกต้อง) ยังกับมือ ก็ได้เกิดมา**คูป** (ครบ) ท่อนั้น คั้นว่าอายยแม่่น (ถูกต้อง) แต่ด้านเค้าก็หมดจากมือ ด้านถ้วน ๔ นั้นเสมิ (เสมอ) กันหันแล นางสุธัมมาอายยถึง ๓ คือบแม่่นก็ คั้นมาได้ ดอกไม้ก็ยังท่อก่า พระยาอินทา จึงอยายยดอกลิลงคำสิบห้าดอก เอาใส่แจ **ธำอิติ**³⁸ ๘ ดอกเล่าเกิดมาในมือสิบห้า ดอกไม้ใส่**แฉว** (**แจถ้วน**) ๒ ๘ ดอก เล่าเกิดมาในมือสิบ ๔ ดอก ใส่แจถ้วน ๓ ๘ ดอก ซ้ำใส่แจถ้วน ๔ หมดหันแล ฮวม ดอกไม้ ทั้งเก่า ทั้งใหม่เป็น ๓ สิบดอก³⁹ หันแล

ยามนั้น นางสุชาดา นางสุจิตตา นางสุนันทา นางสุธัมมา ได้อุปายแล้ว จึงอยาย ๓/๖/๑ **ดอกบัวคำ ดอกบุณฑริก ดอกนิลลบล ดอกจิงกร** ด้วยลำดับ ก็แม่่นหันแล

พระยาอินทา เห็นอยายเป็น (ถูกต้อง) จึงกล่าววว่า

เวชายะเตภุริอะ โยคาภุริสังเขยเย⁴⁰

ดังนี้ ดูรานางสวรรค (ส่วน?) ดังเทวดา

เทวบุตรแลคนทั้งหลายก็ดี มีคำเพียรมีสติปัญญาเกิดมีน้ำ

ครั้นว่า **ค้ำน** แม่่นว่า มีสติปัญญาทั้งหมดเสียหันแล

บัดนี้ นางสุธัมมา ปกทำเพียรคิต (กิติ) ดูแต่ก่อนก็ได้อยายถึง ๓ ที่บแม่่นพายลุน จึงมากทำเพียรคิต (กิติ) แม่่นนางสุธัมมา แยมห้วยมือไหว

พระยาอินทา ซ้ำ **เอี่ยมดู**⁴¹ ลายชูด่าน จิตคิตฮอดเมื่อสัพพัญญูเจ้ามาสรุฎฐิติฎุกำฟ้า ซ้ำบอกให้วิสุกัมมเทวบุตร ควิตลายฮูปสัพพัญญูเจ้า อยีนอยู่ในฮ่มไม้ฮัง จึงควิตฮูปพระยาติโคตรบุรืออบาส **โอยะ**⁴² คิงตำ

35 ประทุบ-ผู้ปริวรรต

36 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า ขวดไม้จันทน์ หน้า ๑๗๓. น่าจะเป็นน้ำมันหอมมากกว่า-ผู้ปริวรรต

37 ขาย หมายถึง แจก

38 ทำอิติ หมายถึง แรกที่เตียว, แรกเริ่ม-ผู้ปริวรรต

39 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า ๓๒ ดอก หน้า ๑๗๕.

40 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) มีเพียง โยคา ภุริสังขโย หน้า ๑๗๕.

41 หมายถึง มอง-ผู้ปริวรรต

หัวลงโน้มถวายนแก่สัพพัญญูเจ้า แลควัดอุปภูกัฬาแลอุปพระเจ้า ๓/๖/๒ (ร) นั่งชันช้าวกับบาส อุปเจ้าอนนสัน
ช้าวเหนือ **พดไม้**⁴³ อุปพระยาอินทามือชวถวายน **น้ำเต้าธัมมก** (ธรรมกรก) **มือซ้าย**⁴⁴ ควัดอุปภูงนี้ ไว้เทิง
ด้านตวันตก เพียงอุปมหากัสสัปะหันแล

แล้ววิสุกัมมเทวบุตร จึงไหวอินทาทิราสว่า ให้ผู้ช้าวควัดอุปภูงนี้เหตุใดก็ช้าวจา
ดูราวิสุกัมมเทวบุตร เมื่อสัพพัญญูเจ้ามาสรุทธิดิโนราตีแลสันช้าวในที่นี้ เขาได้มาอุปปฏิฐาก แมนตนเจ้าก็ลงมา
ให้ **อาสาสนาพิทาน**⁴⁵ วันนั้นแล

วิสุกัมมเทวบุตรแย้มหัวว่า ก็มีสิ่งมหาราสเจ้ากุนา (กรณา) นั้นแท้ก็ช้าวแล ท่อว่าผู้ช้าวเห็นมหาราสเจ้า
อินทาทิราสว่า เจ้าลงมาเมื่อหัวค้ำ รุ่งแล้วกับ (กลับ) หนีก่อนแจ้งแล้ว เขาจึงมาอุปปฏิฐากด้วยไม้สีฟันแล
น้ำเต้า สัพพัญญูมาสันช้าวแล้ว เขาจึงขึ้น (คืน) หนีแล

วิสุกัมมเทวบุตร ๓/๗/๑ ว่าสาธุกานหันแล

ยามนั้น พระยาอินทาทิจึงกล่าววว่า ดูราวิสุกัมมเทวบุตร ส่วนตั้งพระยาตีโคตรบูรนี้ เป็นเชื้อโคตรรวงสา
พระโคตมะเจ้าเฮานี้ แต่ในกาลเมื่อก่อนพุ่น พระยาคีตใจใจ มักโคเป็นพระเจ้าตน ๑ ก็ปราณาค้าศาสนาหันแล
สัพพัญญูเจ้าหลังเห็น อนตยา (อันทาย) บ่ได้ จึงจำเพาะเชิงพระยาว่า ณะป็นนาธาตเมื่อสุดเมื่อช้อยนั้น แม้ว่า
พระยาได้ให้ทานฮักสา **สิน**⁴⁶ ก็ได้ไปเกิดค้าศาสนาชู่เมืองในชมพูทวีป เท้าห้าพันวัสสาพุ่นแล เมื่ออันตั้งอยู่แต่
ก่อนแคว้นน้ำเซ้นั้น เขาทั้งหลายว่าเมือง **สีโคตโม** เหตุสัพพัญญูเจ้า**โคตรมะ** ให้คำวุฒิสวัสสติแก่**พระยาตีโคตร**
บูร บัดนี้คนทั้งหลาย ชาวเมืองลุ่มว่า เป็นเมือง**สีโคตรบอง** ผู้เป็นเชื้อ เป็นโคตรแลมีสหายเมืองสุวัณณภูมินั้น
จึงควรกันแท้หันแล

เฮานี้ผู้เป็นอินทาท ๓/๗/๒ (เร) (เห็น) แจ้งตั้งกล่าวมานี้ จึงช้าวให้เจ้าควัดลายอุปภูงนี้ เกิดให้เป็นมังคละ
ช้อย (ชวย) คำพุทธศาสนาเมื่อหน้าหันแล
บัดนี้พระยาตีโคตรบูร **ไป**⁴⁷ เห็นพระเจ้าโคตรมะ ให้คำวุฒิเกิดในเมืองสาเกตตนครพุ่นแล แมนว่าพระยาได้ไป
เกิดในที่ใดก็ดี เจ้าผู้เป็นวิสุกัมมเทวบุตร จึงนำฮักสาให้สวัสสติเทิน

พระยาอินทาท **ปฏิสรุทธิฐาน**แล้ว วิสุกัมมเทวบุตร คือจ้อจำไว้หันแล แล้วจึงทัน (บอก) เทวดาฝูงอยู่ภูกั
ฬา จิตฮักสามากดเอาเคื่องอุปปฏิฐากไว้ กับทั้งช้าวของเงินค้ำ **เคื่องบริโภก**⁴⁸ อันพระยาทั้งห้า บูชาไว้ฮ้อง
ลุ่มนั้น กาดกัน (คาคกัน) ให้ฮักสา **ปักกัตติ**⁴⁹

เทวดาตนหนึ่ง ชื่อว่า **วิณณปคุมพะ**⁵⁰ มีประริวานพัน ๑ อยู่ด้านเหนือ

42 โหยะ/กระโห่ง/โน้ม-ผู้ปริวรรต

43 หมายถึง กิ่งไม้

44 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า รูปของพระองค์เองพระหัตถ์ชวชกน้ำเต้าถวายน พระหัตถ์ซ้ายยกขึ้นประณม หน้า ๑๗๖. ซึ่ง
เป็นข้อความที่ไม่พบในโบราณฉบับนี้

45 อาสนะเพดาน-ผู้ปริวรรต

46 สีล-ผู้ปริวรรต

47 โม่-ผู้ปริวรรต

48 เครื่องบริโภก-ผู้ปริวรรต

49 ปกติ,ปรกติ-ผู้ปริวรรต

เทวดาตน ๑ ชื่อว่า **ภุมมะปัตติรุทกา** มีประริวาน ห้าอ้อย อยู่ด้านใต้
เทวดาตน ๑ ชื่อว่า **สระรุทธกา** มีประริวานห้าอ้อย อยู่ด้านวัน ๓/๘/๑ ออก
เทวดาตน ๑ ชื่อว่า **โพธิรุทกาปัตตะ** มีประริวานห้าอ้อย อยู่ด้านวันตกล
เทวดาทั้งหลายฝูงนี้ ให้ฮักสาเคื่องอันพระยาอินทา ตั้งไว้อุปปฏิฐานันั้นทั้งมว

เทวดาตน ๑ ชื่อว่า **สุนทรณิ** มีประริวานห้าอ้อย ให้อยู่ในฎีกาฟ้า ฮักสาข้าวของเงินคำอันพระยาทั้ง
ห้าไว้ลุ่มนั้น

เทวดาตน ๑ ชื่อว่า **วิจิตตเลกขา** มีประริวานพัน ๑ อยู่วิมานอากาศ ให้อ้อเส้าพัดจัดเต็น (เตือน)
เทวดาทั้งหลายฝูงนี้ ฮักสาทั้งมวนี้มีอายุยืนเสี้ยง (ตลอด) กัปปชุตน

พระยาอินทา ให้วิสุกัมมเทวบุตรคาค (กำหนด) ไว้ตั้งนั้นแล้ว จึงออกจากอุปมุงเวียนวัฏฏปักชิน ๓
ฮอบแล้วสร้งฐิตอยู่

ยามนั้น อูรังคธาส สระเต็ดจออก กทำ **ประฏิทาน**⁵¹ แลด้าน ออกแลหกลูก เวียนขึ้นมา **โจงม**⁵²
(รวม) เข้ากันทั้งมว ตั้งอยู่เทิงอากาศเพียง (เสมอ) ยอดอุปมุงซัวฮ้อยวา ซ้าสระเต็ดจออกจากยอด ๒ ลูก
ขึ้นเมื่อเท็งนั้น ลงมาเข้า ๓/๘/๒ (แสร) กันเป็นลูกเดียว ท่อหน่วยหมากฟ้าวจ เวียนเมื่อขวา ๓ ฮอบ แล้วตั้งอยู่
เพียง (เสมอ) ปักตูเบื้องวันออก ซ่อง (เฉพาะ) หน้าพระยาอินทาแล

เทวดาเทวบุตรทั้งหลาย ก็ชมชื่นยินดี ให้เสี้ยงสาธุกานามากนัก

นระระคันทัฬพะเทวบุตรทั้งหลายเสบ⁵³

วัสสาวลาหกเทวบุตร พาประริวาน ถือหางยุงคำพ็อน

เทวดาบางพ่องซับ บางพ่องพ็อน ดีด สี ตี เป่า

นางเทวดาทั้งหลาย ถือหางยุงพ็อน

ปัญญาสิกขเทวบุตร ดีดพินคำ

อังกุลเทวบุตร⁵⁴ ตบมีอนำนางทั้งหลายหั้นแล

ยามนั้น อูรังคธาส จึงสระเต็ดจเข้าด้านวันออก ปักตูก็หากหับไว้พ้อมกันเป็นอันดูดียั้งนัก เทวบุตร
เทวดาทั้งหลาย ก็สะคั่งตั้งอยู่ เสี้ยงซับ เสี้ยงเสบไว้แต่นั้น **เทวดา นาค ครุฑ กุมภันฑ คันทัฬพะ**⁵⁵ ยักขะ
ทั้งหลาย ฝูงอยู่ขอบจักกวาล ได้ยินเสี้ยงพินคำ อันปัญญาสิกขาเทวบุตรดีดนั้น พ้อมกันมา พอเที่ยงคั้น

ยามนั้น พระยาอินทาทิราส จึงพาเทวบุตรเทวดาทั้งหลาย ๓/๘/๑ ซ้าเวียน ๓ ฮอบ คอบ ๓ ที่ **ให้บคม**
รบ⁵⁶ แล้ว ออกหนีฮอดแควมน้ำทนนที (ชนนที) จึงขึ้นสู่ปราสาท ๓ พันยอด ปาย ๓ ฮ้อย ๓ สิบเจ็ดยอด อัน

50 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า วนปกุม

51 ปาฏิหาริย์-ผู้ปริวรรต

52 ในใบลานจาร โฉม

53 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า ประโคมด้วยเครื่องดุริยดนตรี

54 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า อูรังคเทวบุตร/ น่าจะเป็น อังกูรเทวบุตร-ผู้ปริวรรต

55 คนธรรพ์ : ชาวสวรรค์ที่เป็นบริวารท้าวธรรพ์ มีความสำคัญในวิชาดนตรีและขับร้อง -ประกาศ สุรเสน. (๒๕๔๔). อมตรสธารา อรรถ
กถานาคดวงศรี งามาโดย พระอุทิศสเถระ. กรุงเทพฯ : ธีรพงษ์การพิมพ์. หน้า ๔๘.

พิจิต⁵⁷ रिजนาแล้ว ด้วยแก้ว ๗ ประکان อันตั้งอยู่ท่ากลางราชรถ อันเป็นหลาย ถาน⁵⁸ หลายหลัง ปุคละเข้า
ไปก็พอหลงแท้ดีหลีแล

นางสุชาดาราชกัลยา นางสุจิตตาราชกัลยา อยู่กำขา ด้วยลำดับ

นางสุนันทา นางสุธัมมาราชกัลยา อยู่ข้างซ้าย ด้วยลำดับ

นางโรहिณี นางสาววัตติเกสี นางปฎิบุพผา นางคันทราวดี นางทั้งสี่นี้ อยู่กำหลัง ด้วยลำดับ

อินทจิตตเทวบุตร วิสุกัมมเทวบุตร ฉัมมกถิกเทวบุตร อยู่ช่งหน้า ด้วยลำดับ

ถัดนั้น ปัญจสิขาเทวบุตร ชุมนี้ปรากฏ อยู่กำขา ด้วยลำดับ

ถัดนั้น อังคุ (อังกูร) เทวบุตร อยู่กำซ้าย ด้วยลำดับ

ถัดนั้น จตุรงค์วุฒิตเทวบุตร ถือสี่ ๓/๙/๒ (๗) คันไชยแก้ววชิรเพ็ด อยู่ช่งหน้า

ถัดนั้น จตุรงค์วุฒิตเทวบุตร ถือดาบด้าแก้วมรกต อยู่ข้างขวา ถาน ๑

ถัดนั้น จตุรงค์เทวบุตร ถือดาบด้าแก้ว พิฑูร⁵⁹ อยู่ข้างซ้าย ถาน ๑

ถัดนั้น จตุรงค์วุฒิตเทวบุตร ถือดาบด้าแก้วผลึกอยู่กำหลัง ถาน ๑

ถัดนั้น เทวดาทั้งหลายฝูงนี้ อยู่แลด้านแลพันตน นางเทวดา อยู่แลด้าน พันนาง

ถัดนั้น มาตารี (มาตลี) เทวบุตร ถือสายขนันม้าอาชะไนย พละหก

อะนุมาเทวบุตร ถือประคี่ไซ ๙ พันหาง อยู่กำหน้า

นางค์ (นังค) สสารัตถิตเทวบุตร อยู่กำขา เห (แห) ราชรถ⁶⁰

ถัดนั้น สุริยเทวบุตร เล่าห่างราชรถ ถือประคี่ไซ ๗ หาง กวัดแก้ว (กวัตแก้ว) เหนือไปมา

เทวดาเทวบุตรทั้งหลายล้วนั้น แห่ช่งหน้าราชรถ

ถัดนั้น พระยาจตุโลกกระบานทั้ง ๔ พาประริวาน อยู่กำขา เห (แห) ราชรถ

ถัดนั้น สุริยเท ๓/๑๐/๑ วุดแลจันทเทวบุตร พาประริวาน อยู่กำซ้าย แห่ราชรถ

ถัดนั้น สีสุนันทเทวบุตร สิมหามยาเทวบุตร วิสาขเทวบุตร พาประริวาน อยู่หมุบหลังราชรถ แห่พระ

ยาอินทาทิราสเจ้า

คั้นว่า เมื่อฮอดเมืองฟ้าตเวติงสาแล้ว ก็ลงจากราชรถไป เวียนวัฏทักขิน⁶¹ พระเกสแก้วจุลลามาณ
เจติยะ แล้ว ก็เมื่อสู่บังคับผาสาทอันเป็นที่อยู่แห่งตนก็มีแล

56 ไหว้เคารพ-ผู้ปริวรรต

57 พิจิตร-ผู้ปริวรรต

58 ฐาน-ผู้ปริวรรต

59 ไพฑูรย์-ผู้ปริวรรต

60 ราชรถ-ผู้ปริวรรต

61 ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ (๒๔๘๓) ว่า เวียนวัฏทักขิน หน้า ๑๘๑.

ยามนั้น เทวดา นาค ครุฑ กุมภัณฑ์ คันทัพพ ยักษ์ะ ผุ่อยู่ขอบจักกวางน ก็มาฮอดฎุกำฟ้าในกาลยาม นั้น ก็ปฏิสรฐฐานด้านจารจากับดอมเทวดาทั้งหลาย ผุ่เป็นจำเรินอันคาคไวกัฮักสาหั้น ซ้ำหลั้น มโหสบ⁶² พบ งันสักกระบูกาสิบไป

เทวดาทั้งหลาย บางฟองตีกอง ค้อง ตบ แสงว้⁶³ ก็มี บางฟองตี ๓/๑๐/๒ (โร) กังดาน⁶⁴ แลเป่า หอยสังข บางฟองเป่าลีลาแล บางฟองตีต (พิณ) สีซอ

นาคทั้งหลาย บางฟองขับแลฟ้อน

ครุฑทั้งหลาย บางฟองบินพาย (ผาย) ปีกเวียนเมื่อขวา ๓ ฮอบก็มี

คันทัพพ ยักษ์ทั้งหลาย เสบ ตูริยะนันตี⁶⁵ บางฟองเดินไต้ แล่นหลั้น หมากะเม็ง⁶⁶ บางฟองบูกา ดอกไม้แลได้เทียน บางฟองจุดประทุบูกาก็มี

คันทว่า รุ่งแล้ว ก็ลาพากจากกัน เมื่อสูที่อยู่แห่งตนก็มีแล

กล่าวบั้น พระยาอัน (อินทา) ลงมาสักกระบูกาอุรังคราสุฎุกำฟ้า แล้วท่อนี้แล

62 มหรสพ-ผู้ปริวรรต

63 ฉาบ-ผู้ปริวรรต

64 กังสดาล-ผู้ปริวรรต

65 ครุฑษคณตรี-ผู้ปริวรรต, คนตรีมืองค์ ๕ คือ ๑. อาตตะ กลองยาวหน้าเดียว, ๒. วิตตะ ตะโพน, ๓. อาตตะวิตตะ บัณเฑาะว์, รัมม นา ๔. ฉนะ ฉาบ ถิ่ง หรือ ฉ้อง ๕. สุธิมะ ปี่ แตร หรือ ขลุ่ย-ประกาส สุรเสน. (๒๕๔๐). พระคัมภีร์อนาคตวงศ. กรุงเทพฯ : หจก. โรงพิมพ์สุรวัดน์. หน้า ๑๕๑.

66 ละเม็งละคร-ผู้ปริวรรต